

[Pelle Voigt]

hvad der ligger bag det. Fordi jeg også noterede mig den krystalklare forskel på hr. Arne Melchior's holdning til FN's rolle i de spørgsmål og f.eks. udenrigsministerens holdning og udenrigsministerens ønske om at tage FN alvorligt i disse sammenhænge.

Arne Melchior (CD):

Da hr. Pelle Voigt og jeg tidligere i debatten vekslede bemærkninger, var der ikke så megen støj, som der er nu, så jeg må konstatere, at enten er der noget i vejen med hr. Pelle Voigts hørrelse, eller også er det huskeapparatet, det er galt med.

Jeg har aldeles ikke latterliggjort og kunne ikke drømme om at latterliggøre FN-pagten, men jeg har betragtet det og betegnet det som utænkeligt til opnåelsen af det bedst mulige resultat i en sådan af FN besluttet aktion, som vi nu har set, at der skulle have været en FN-kommando.

Hr. Pelle Voigt husker desuden forkert, når han siger, at jeg skulle have opfordret nogen, idet jeg sagde det modsatte. Jeg sagde, at det ikke tilkommer mig, at jeg ikke giver mig af med at opfordre nogen til at sige, hvad de vil, for det finder de selv ud af. Atter her hørte hr. Pelle Voigt det modsatte af, hvad der blev sagt.

Imidlertid kom, mens hr. Pelle Voigt talte lige nu, et medlem af Tinget, hr. Helge Adam Møller, hen til mig og sagde, at jeg gerne herfra måtte nævne hans navn, og det siger jeg hr. Helge Adam Møller tak for. Jeg er ganske sikker på, at han f.eks. har sin gruppe bag sig, så dér har vi altså allerede halvanden snes, og jeg er ganske sikker på, at det – udtalt eller udtalt – forholder sig som af mig påstået.

Jeg havde meldt mig til ordet, allerede før hr. Pelle Voigt fik slynget de syner eller spøgelse ud af munden, som han nu gjorde her i sidste omgang, for at sige til hr. Jens Thoft, at når vi stemmer for den dagsorden, giver vi ikke dermed udtryk for, at en udvidelse af NATO's område er uønsket. Det er ikke aktuelt i dag eller i denne måned eller i dette forår. Men begge dagsordensforslag indeholder jo ligefrem kravet om, pålægget om, at tage dette emne op til debat, og det vil da være den debat, der skal føres her i landet og mellem os og vore partnere, og analysen af begivenhederne i øvrigt i verden, når vi får evalueret, hvad det egentlig er, der er sket i de sidste måneder, og når udviklingen i Mellem- og Østeuropa aftegner sig klarere, der

vil danne grundlag for en stillingtagen til, hvad der er ønsket.

Det eneste, jeg med sikkerhed kan sige, er, at det er ønsket, at NATO fortsat skal være en krigshindrende, en fredsbevarende kraft i verden, sådan som det nu har været i nogleogfyrre-tyve år. Om det så skal udmøntes på den ene eller anden praktiske måde, stiller vi os åbent over for, igen afhængigt af begivenhederne og debattens resultater.

Det er meningen med ordlyden af dagsordenen, således som vi i CD opfatter den. Også her er jeg sikker på, at et flertal af Folketingets partier og medlemmer vil kunne erklære sig enige med os.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 10 af Hans Hækkerup (S), Ahlmann-Ohlsen (KF), Sønderby (V), Arne Melchior (CD), Jørgen Estrup (RV) og Glønborg (KRF) (se foran) vedtoges med 106 stemmer (S, KF, V, FP, CD, RV, KRF) mod 10 (SF).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 9 af Jens Thoft (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 50:

Forslag til folketingsbeslutning om principper for samarbejde med de østeuropæiske lande.

Af Marianne Jelved (RV) m.fl.
(Fremsat 8/2 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Når medlemmerne tier stille, får udenrigsministeren ordet.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Lad mig indledningsvis minde om, at regeringen allerede i september 1989 fremlagde sin første handlingsplan til støtte for reformprocessen i Central- og Østeuropa.

Planen havde til formål at yde støtte til den økonomiske omstrukturering og fremme af samhandelen og det teknologiske samarbejde med Østlandene.

Folketinget bekræftede regeringens oplæg, da det den 26. oktober 1989 med kun Fremskridtspartiets stemmer imod vedtog en motiveret dagsorden om Østlandestøtten, og heri blev regeringen opfordret til fortsat at føre en aktiv og konstruktiv Østpolitik ved bl.a. at arbejde for en kraftigt forøget økonomisk indsats til støtte for omstruktureringer og en mere bæredygtig udvikling, bedre vilkår for samhandel og en række andre initiativer.

Baggrunden var som bekendt det demokratiske opbrud i Østeuropa. Jeg erindrer også om, at de syv deltagerlande på det verdensøkonomiske topmøde i Paris i juli 1989 udtrykte vilje til at støtte de økonomiske reformprocesser i Ungarn og Polen, og allerede dengang bad EF-Kommissionen om at koordinere de vestlige landes støtte. Det er det, man kalder G 24-kredsen.

Senere er kredsen af modtagerlande blevet udvidet til også at omfatte Tjekkoslaviet, Bulgarien og Jugoslavien, og på det seneste er turen kommet til Rumænien.

Fra dansk side har vi yderligere allerede i februar sidste år inkluderet de baltiske lande i vores egne støtteordninger. Denne ret tidlige beslutning blev taget ud fra vores klare interesse i at styrke de baltiske landes reformbestrebelse og samvirket med nabolandene ved Østersøen.

Til gennemførelse af den danske handlingsplan fastlagde regeringen dengang en ramme på 300 mio. kr. over 3 år, som først og fremmest skulle anvendes til finansiering af den såkaldte IØ-fond og Østlandepuljen. Til at koordinere de forskellige aktiviteter over for Østlandene oprettede regeringen igen allerede i 1989 Det Interministerielle Østlandeudvalg, og dette udvalg fik også til opgave at administrere Østlandepuljen til gennemførelse af projektsamarbejde inden for en bred vifte af sektorer.

Både Østlandepuljen og IØ-fonden blev etableret i begyndelsen af 1990 og begyndte straks deres virksomhed.

Regeringens handlingsplan skitserede også, hvad Danmark kunne gøre sammen med de andre nordiske lande, EF og de internationale organer, og jeg kan oplyse, at samtlige elementer af denne plan i dag er aktiveret, og yderligere initiativer har udviklet sig i rask tempo som følge af et stort engagement fra mange sider af det danske samfund. Over aktstykkebevillinger er der indtil nu tilført den bilaterale Østlandestøtte i alt 240 mio. kr., hvoraf de 155 mio. kr. er gået til IØ-fonden, resten til Østlandepuljen.

På basis af disse midler har Østlandepuljen indtil nu godkendt i alt 122 projekter for knap 53 mio. kr. inden for en lang række områder med hovedinteresse i energi, landbrug, miljø og undervisning. Størstedelen af pengene er indtil nu gået til Polen, men også til de baltiske lande, Ungarn og Tjekkoslaviet er der gået betydelige beløb.

IØ-fonden har sidste år truffet aftaler om at indgå i 7 joint venture-projekter sammen med danske virksomheder. Det indebærer investeringer for fonden for 16 mio. kr. Men desuden har fonden sidste år afgivet positive udtalelser om kommende investeringer på ca. 135 mio. kr. og bindende tilsagn, som indebærer investeringer for i alt 33 mio. kr.

Så kan jeg nævne, at der også er kommet en række nye skud på stammen af støtteordninger til fordel for Østlandene. Jeg kan nævne Industriministeriets initiativ til finansiering af central- og østeuropæiske erhvervslederers praktikantophold i danske virksomheder. Jeg kan nævne, at Folketinget i februar sidste år vedtog en beslutning om at etablere en miljøstøtteordning for Østlandene. Ud over det har regeringen i juni sidste år oprettet en demokratifond på foreløbig 60 mio. kr., der skal yde støtte i form af gavebistand til demokratiseringsprocesserne i mange lande i Den Tredje Verden og også i Central- og Østeuropa samt de baltiske lande.

De danske støtteordninger spænder således over et bredt felt af indsatsmuligheder fra investeringer på kommercielt grundlag over forskellige former for projektsamarbejde og til det, man kalder den menneskelige dimension.

Ud over disse bilaterale initiativer har Danmark støttet reformerne gennem sin deltagelse i nordiske og i øvrige internationale initiativer, først og fremmest gennem betydelige midler i EF. Det drejer sig bl.a. om EF's såkaldte PHARE-program, hvor alle de østeuropæiske lande

[Udenrigsministeren]

nu står som modtagere. Det er overvejende teknisk bistand. EF's budgetter hertil er i år på ca. 6,5 mia. kr. Der er EF's fødevarehjælp, fortrinsvis fra EF's overskudslagre, som i år til Central- og Østeuropa når op på ca. 650 mio. kr. – det er til Bulgarien og Rumænien i år. Sidste år blev der givet omkring 1 mia. kr. til Polen. Og i løbet af 1990 er der også givet såkaldt makroøkonomisk bistand fra EF's side, støtte til betalingsbalancelån og strukturtilpasningslån.

Jeg kan oplyse, at som følge af de ekstra belastninger, Golfkrisen har medført for de svage østeuropæiske økonomier, har det været nødvendigt at yde denne form for støtte til en række lande for at supplere den omfattende støtte, der bliver ydet fra de internationale finansielle institutioner som Verdensbanken og Valutafonden. Det var ganske enkelt nødvendigt for at undgå et finansielt sammenbrud og dermed måske et sammenbrud af reformprocessen. Alt i alt har EF til nu forpligtet sig til makroøkonomisk støtte for ca. 29 mia. kr. Denne form for støtte ydes alene i tilknytning til og som supplement til IMF-programmer.

Så deltager Danmark ligeledes i en række nordiske ordninger, der omfatter både projektbistand og låneordninger. Endelig er vi også med i Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, som begynder sin virksomhed næste måned.

Hvis vi tæller hele denne lange række af aktiviteter sammen, som Danmark er med i gennem egne ordninger eller gennem internationale ordninger til støtte for reformprocessen i Østlandene i årene 1990 og 1991, når vi til en gavebistand på ca. 600 mio. kr. og en bistand i form af lån og investeringer på lidt under 1 mia. kr.

Ud over behandlingen af de konkrete forslag, som jo er sket dels i Markedsudvalget og dels i Finansudvalget, er Folketingets medlemmer løbende blevet holdt orienteret igennem statusoversigter om de vestlige initiativer og om den danske regerings initiativer.

Vort handlingsprogram for 1989-1991 er ved at have udtømt sine midler. Som følge bl.a. af den gradvise udvidelse af landekredsen og en meget stor interesse fra mange kredse i Danmark for at deltage i støtten til reformprocessen, er der behov for allerede i år at tilføje de danske initiativer flere midler. Man kan sige, at heldigvis er reformviljen i de central- og østeuropæiske lande nu så konsolideret, at det giver mening at sætte den fremtidige støtte ind i en

flerårig ramme. Regeringen er allerede langt inde i overvejelser af, hvordan Østlandestøtten skal se ud under en videreført handlingsplan, som vi forestiller os skal omfatte årene 1992-1994. Jeg vil gerne ganske kort gennemgå hovedtrækkene i de helt foreløbige overvejelser.

De central- og østeuropæiske lande står fortsat over for en særdeles vanskelig tid. Vi ved allerede på baggrund af de tyske erfaringer med at bringe økonomien i det tidligere DDR på fode, hvor situationen oven i købet var bedre end i de øvrige central- og østeuropæiske lande, at der bliver behov for betydelig mere hjælp til disse lande, end vi har forudset hidtil. Deres økonomiske situation vil i de kommende år blive belastet både af interne overgangsproblemer i forbindelse med omstilling til markedsøkonomi, herunder fri prisdannelse og konvertibilitet, dels af en række skærpede eksterne omstændigheder. Der er usikkerhed om energitilførslerne fra Sovjetunionen og om energipriserne på grund af Golfkrisen, og det har været en hård belastning også for de central- og østeuropæiske lande. Hertil kommer omstillingen af udenrigshandelen mellem Østlandene til verdensmarkedspriser, der også får en ganske særlig mærkbar betydning på energiområdet, og så endelig ændringerne i samhandelsmønstrene imellem Østlandene.

Det geografiske område, som modtager vestlig teknisk bistand, er udvidet væsentligt i løbet af 1990: fra Polens og Ungarns ca. 50 mio. indbyggere til hele Central- og Østeuropa med over 120 mio. mennesker, hvoraf endda en hel del står på et ringere økonomisk udviklingsstrin, end de oprindelige lande, Polen og Ungarn, gør det.

Det er regeringens indstilling, at de danske støtteordningers hovedindsats som hidtil skal ligge hos Danmarks nære naboer, altså landene omkring Østersøen, bl.a. for på lang sigt at skabe et sammenhængende økonomisk vækstrum i Østersøområdet, og ordningerne bør også bidrage til udviklingen i resten af Central- og Østeuropa, især Tjekkosllovakiet og Ungarn.

De forskellige initiativer, nationale såvel som internationale, har allerede vist, at de både hver for sig og også i samspil med andre lever op til målsætningen om aktiv bistand til reformprocessen i Østlandene. Støtteordningerne bliver i stigende grad kendt og udnyttet ikke blot af stadig bredere kredse i det danske er-

[Udenrigsministeren]

hvervsliv, men også af andre relevante interesser, og det sker i naturlig takt med, at kredsen af samarbejdspartnere i modtagerlandene udvides som følge af den gradvise udbredelse af reformprocessen. Man kan altså sige, at brugerkredsen på begge sider er i stadig bevægelse, stadig udvidelse.

Hvornår man har nået en selvstændig, økonomisk bæredygtig udvikling i modtagerlandene, er vanskeligt at forudsige, men det er klart, at der er et godt stykke vej endnu. Der er lovente perspektiver i et dansk samspil med EF's aktiviteter, som er under stadig udbygning, og tilsvarende vil dansk deltagelse i kommende Verdensbankprojekter og projekter i den nye Østbank kunne fremmes selv med relativt små støtbeløb til forundersøgelser og analyser. Det har vi allerede gode eksempler på.

Regeringen er rede til i tilknytning til behandlingen af Det Radikale Venstres beslutningsforslag at fremlægge elementerne i en ny handlingsplan for Danmarks støtte til Central- og Østeuropa, så på den baggrund kan regeringen støtte forslaget om, at regeringen skal fremlægge et beslutningsgrundlag for Folketinget om finansieringen af det fremtidige samarbejde med de østeuropæiske lande. Det er, som det er fremgået, et forslag, der er helt i tråd med regeringens egne overvejelser, og regeringen kan også følge den disposition for beslutningsgrundlaget, der er anført i bemærkningerne til forslaget.

Men med hensyn til principperne for finansieringen må jeg med det samme sige, at regeringen i den nuværende internationale situation ikke ser mulighed for at opnå så store besparelser på forsvarsbudgettet, at det skulle kunne finansiere de nødvendige nye udgifter til dansk støtte til reformprocessen i Øst- og Centraleuropa. Det er helt urealistisk.

Jeg har allerede omtalt kredsen af modtagerlande for den danske støtte, og jeg vil gerne slutte af med at skitsere den generelle målsætning, som er uændret. Målet bør fortsat være at bistå de reformvenlige kræfter i Østlandene med at opnå øget økonomisk vækst og erhvervs-mæssig udvikling og at fremme mulighederne for et nærmere økonomisk samarbejde imellem Danmark og Østlandene, som vil være til gavn for det generelle Øst-Vest-forhold, og som vil komme dansk erhvervsliv og dansk beskæftigelse til gode.

De midler, der tages i anvendelse med udgangspunkt i hjælp til selvhjælp, skal på det økonomiske område som hidtil være teknisk bistand og overførsel af knowhow i bred forstand samt fremme af danske investeringer i Østlandene. Vi skal i samarbejde med dansk erhvervsliv opbygge en bæredygtig udvikling såvel økonomisk som miljømæssigt af markedsøkonomiske erhvervsstrukturer i modtagerlandene. Hertil kommer den støtte til fremme af en demokratisk samfundsopbygning, som fortsat vil kunne ydes gennem Demokratifonden.

En bæredygtig udvikling forudsætter, at de miljømæssige hensyn er tilgodeset. Det bør der tages hensyn til såvel ved selvstændige miljøinitiativer som ved bedømmelse af sådanne danske projekter og øvrige tiltag, som har betydning for miljøet.

Der sigtes mod opnåelse af størst mulig spredningseffekt gennem flest mulige kontaktflader både i modtagerlandet og i Danmark. Da der tages sigte på at støtte en udvikling i markedsøkonomisk retning, bør projekterne i videst muligt omfang omfatte et konkret samarbejde med danske erhvervsvirksomheder og organisationer og søge at overføre disses økonomiske erfaringer. Projekter, som sigter på at styrke infrastrukturen i Central- og Østeuropa, f.eks. på undervisnings-, arbejdsmiljø- eller sundhedsområdet, er imidlertid ofte en forudsætning for etablering af de markedsøkonomiske rammer og skal derfor ses i sammenhæng hermed.

Erik B. Smith (S):

Socialdemokratiet støtter det radikale forslag til folketingsbeslutning om, at regeringen inden den 1. maj skal fremlægge et beslutningsgrundlag om finansiering af det fremtidige samarbejde med de østeuropæiske lande. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at forslagsstillerne forventer, at regeringen også fremlægger principper for prioritering af og procedurer for fremtidige beslutninger om til-sagn, ja, det fremgår vel nærmest, at man forventer, at regeringen fremlægger en samlet politik på området.

Nu er det sådan, som udenrigsministeren også har været inde på i sit indlæg, at Folketinget adskillige gange har drøftet situationen i Østeuropa og hvad Danmark kan gøre for at støtte en rolig og demokratisk udvikling. Socialdemokratiets egne forslag om miljøstøtte og uddannelsesstøtte bør nævnes i den sammenhæng.

[Erik B. Smith]

Uanset at vi i Folketinget har haft en forespørgsel, uanset at vi har vedtaget love og beslutninger om investeringer i Østlandene, giver en gennemgang af bilagene i Finansudvalget et broget billede, og derfor hilser vi også forslaget velkommen.

Det er også godt at få fastslået, at finansieringen ikke må reducere ulandsbistanden. Det har der længe været flertal for her i Folketinget, men alligevel – ganske meget tyder på, at det ikke kan siges for tit.

Det er også klart, at udviklingen i Østeuropa på længere sigt har sikkerhedspolitiske konsekvenser. Jeg vil gerne sige, at en investering i Østeuropa er en investering i vores egen sikkerhed. Så forslagsstillernes sammenkædning af forsvarsbevillingen og udviklingsmidlerne er forståelig.

Vi får nu lejlighed til at drøfte forslaget i udvalget, og Socialdemokratiet vil arbejde positivt på det grundlag, der allerede er tilvejebragt her i Folketinget. Alligevel vil vi samtidig gerne anmelde, at vi finder, at de aktiviteter, dansk fagbevægelse udfolder i Østeuropa, er af stor værdi, ikke mindst for en rolig og demokratisk udvikling. Dansk fagbevægelse arbejder også i en række udviklingslande med støtte fra ulandsbevillingen, og vi finder, at kurser, tilidsmandsuddannelse og i øvrigt hjælp til opbygning af et fagligt system bør støttes af Østlandebevillingen. Det er et vigtigt element i ethvert demokrati.

Med disse bemærkninger vil vi gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Agnete Laustsen (KF):

Såvel dette forslag som det efterfølgende, der er af mere konkret karakter, nemlig oprettelse af Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling i de central- og østeuropæiske lande, vidner om den store og positive interesse, vi nærer for at støtte en demokratisk, markedsøkonomisk udvikling i disse lande.

Vi finder det i den konservative gruppe glædeligt, at vi så hurtigt og aktivt har taget del i den positive udvikling i Østlandene. Lad os, som også udenrigsministeren gjorde det, blot tænke på Investeringsfonden for Østlandene, som blev oprettet allerede i december 1989, på Østlandepuljen, på miljøstøtteordningen og Demokratifonden, blot nogle få, men meget væsentlige eksempler på, hvor højt vi prioriterer disse opgaver.

De mange områder, vi engagerer os i, giver også et klart indtryk af, at der satses mange penge fra dansk side, og at vi derfor, som også påpeget i det radikale beslutningsforslag, føler, at der er behov for en mere overordnet oversigt over de principper og prioriteringer, regeringen bør lægge til grund.

Jeg forstår på udenrigsministerens indlæg, at man allerede er i gang med såvel en status- som en handlingsplan, som vi med stor interesse vil studere i udvalget, så vi sikrer, at de store midler, der er tale om, anvendes til fornuftige, bæredygtige initiativer, gerne på bilateral basis, og i større omfang også i samarbejde med private investorer.

Må jeg i den forbindelse pege på betydningen af, at hjælp i stigende omfang får karakter af hjælp til selvhjælp. Det må være udviklingen af egne kræfter, udnyttelsen af egne ressourcer og viljen til at klare sig selv, vi skal satse på. En lignende konklusion er man i øvrigt netop nået til efter et møde mellem de ti vigtigste vestlige industrilande, der i sidste uge nøje har vurderet, hvor langt man er kommet med de økonomiske reformer, og hvad situationen er for de østeuropæiske landes gæld, finansielle behov og bestræbelser for at skabe de krævede nye institutionelle rammer.

Det er et betydningsfuldt udenrigs- og også finanspolitisk område, vi her behandler, og jeg kan tilsige vor positive og engagerede medvirken til udvikling af rammerne for vor deltagelse i den østeuropæiske udvikling.

Hanne Severinsen (V):

I Venstre kan vi støtte forslaget om, at man fremlægger et beslutningsgrundlag for Folketinget om finansiering af det fremtidige samarbejde med de østeuropæiske lande.

Som forslagsstillerne selv bemærker, er det ganske omfattende aktiviteter, der er i gang, og jeg er vidende om, at man netop i Udenrigsministeriet er i gang med at udarbejde det ønskede beslutningsgrundlag. Så meget desto mere kan vi være helt enige.

Vi har gode, stolte traditioner i Danmark, når det gælder Øststøtten; vi var de første til at foreslå støtte, og allerede den 22. september 1989 havde vi et notat om vestlig støtte til reformprocessen i Østlandene, hvor vi opregnede en lang række ideer, som siden er blevet fulgt op af Folketinget med skiftende bevillinger. Senere er danske bilaterale foranstaltninger blevet sup-

[Hanne Severinsen]

pleret med internationale foranstaltninger, og de bliver koordineret i den såkaldte G 24-gruppe. Det vil være nyttigt nu at se det hele i oversigtsform, så vi kan se, hvordan vi kommer videre.

Udviklingen i Østlandene i disse år er uhyre vigtig. De, som nu er blevet frie demokratiske stater, ønsker at være med i den europæiske familie, men det er svært efter så mange år med ufrihed og kommandoøkonomi. De, der har prøvet at rejse i de østeuropæiske lande i disse år, har set, at man på den ene side nærer et utrolig stort håb om at få gang i markedsøkonomien, men på den anden side ser man, hvor mange svære byrder der hviler på befolkningen, fordi den gamle økonomi er brudt sammen.

Det er ikke let at få gennemført en sådan omstrukturering af samfundet. I virkeligheden er det en kolossal historisk opgave, vi står over for. Verden har set masser af fortvivlede lande, som er blevet bragt ind under den marxistiske kommandoøkonomi, men eksperimentet at få dem tilbage til markedsøkonomi i så storstilet en skala har verden endnu til gode. Det skal vi være med til at hjælpe dem til, for naturligvis kan det lade sig gøre, så meget mere som Østeuropa har gamle fundamenter at bygge på. De historiske rødder betyder, at bånd, der er blevet brudt, kan bindes igen. Østlandene har grund til at forvente, at vi, der var så heldige, at det var de vestallierede styrker, der var vores befriere, nu laver en form for Marshallhjælp, som sikrer, at den demokratiske frigørelsesproces også bliver en reel økonomisk frigørelse.

Der er som sagt mange problemer: manglende knowhow, manglende uddannelse, manglende infrastruktur, miljøproblemer og fabrikker, der nærmest er arbejdende museer, for slet ikke at tale om energibesparelsesområdet. Man kan sige, at de, der sang med på sangen om, at markedsøkonomi fører til spild af ressourcer, fordi man skiftede maskiner ud, nu kan se, at det slet ikke er så tosset, at virksomheder, der producerer noget, som ingen vil have, også lukker.

Jeg vil gerne takke Udenrigsministeriet for den glimrende oversigt over de mange støtteordninger, der allerede findes, og som har været en stor succes, som der er stor efterspørgsel efter. Der er ingen tvivl om, at vi har brug for at gøre en indsats, og at det også er en god forretning for os selv. Det sikrer, at demokratiseringsprocessen kommer i gang, det sikrer, at

danske virksomheder kommer ind på de forskellige markeder.

Så er der selvfølgelig spørgsmålet om, hvor pengene skal komme fra, og det er nok her, at uenigheden måske vil vise sig. Det er nok ikke nogen hemmelighed, at vi i Venstre synes, at man godt kunne prøve at se på ulandsbistanden. Vi synes, at der er mange projekter, som måske er knap så gode, som de kunne være, og at de penge kunne gøre mere gavn i Østeuropa. Alt det skal vi også diskutere, for hvis vi skal yde en så storstilet hjælp til de østeuropæiske lande, bliver vi selvfølgelig også nødt til at finde pengene et eller andet sted.

Vi forventer i Venstre, at vi får nogle gode og konstruktive forhandlinger i Udenrigsudvalget, og håber, at vi derved får fastlagt principperne for den fremtidige Øststøtte.

Riishøj (SF):

I SF har vi naturligvis ikke noget imod, at vi den 1. maj får en oversigt, som kan skabe grundlag for en beslutning om den fremtidige Øststøtte. Jeg tror egentlig ikke, at det havde været nødvendigt at fremsætte anmodningen i form af et beslutningsforslag. Hvis man havde spurgt i udvalget, kunne vi nok have fået en sådan oversigt; vi har jo løbende fået udmærkede oversigter over, hvad der er givet i støtte, og hvilken udformning denne støtte har. Men der sker ikke noget ved, at vi også beder om det gennem et beslutningsforslag. Jeg kan forstå på udenrigsministeren, at vi vil kunne få en sådan oversigt, og at den vil kunne skabe grobund for forhandlingerne om finansløbet.

Så er der i bemærkningerne til beslutningsforslaget nogle ting, vi naturligvis – ikke overraskende – kan støtte, nemlig at midlerne ikke tages fra ulandsbistanden, for uanset de meningsforskelle, der måtte være omkring ulandsbistanden, må det afgørende være at forbedre den – apropos diskussionen om Kina – og ikke at sammenblande udviklingsbistanden og bistanden til de østeuropæiske lande. Det er to forskellige regioner med vidt forskellige forudsætninger. I de østeuropæiske lande er grundlaget for en industriel udvikling og en højere levestandard dog langt bedre, end det er i langt de fleste udviklingslande.

Vi har naturligvis intet imod, at alt, hvad der kan skaffes af militære besparelser – og der er ikke noget loft fra SF's side – passende kan bruges til at forebygge konflikter i Europa ved at

[Riishøj]

medvirke til en udvikling i de østeuropæiske lande, så vi forebygger den store tilgang af økonomiske flygtninge, som vi oplever fra de østeuropæiske lande, helt aktuelt fra Albanien, men som kan tage et gigantisk omfang de næste år, hvis vi ikke får løst disse problemer.

Vi lægger størst vægt på bemærkningerne til forslaget, for vi mener ikke, det er noget problem at få en sådan oversigt den 1. maj, og vi har jo allerede fået en hel del oversigter.

Jeg mener også, at tiden er inde til – og det kunne passende gøres til efteråret – her i Folketinget i form af en forespørgsel at gøre status over udviklingen i de østeuropæiske lande og de bistandsformer, der ikke har været rigtige, se på det erfaringsmateriale, vi har. For mig at se har man hidtil været noget overoptimistiske med hensyn til private investeringer i de østeuropæiske lande. Man må ikke glemme, at de østeuropæiske lande slet ikke har infrastrukturen for en markedsøkonomi, og mange af problemerne i forbindelse med at få danske virksomheder, vestlige virksomheder, til at etablere sig er meget, meget store. Derfor er der nok nogle vestlige lande, som simpelt hen subsidierer eksporten meget væsentligt. Østrig, Vesttyskland, nu Tyskland, og også Sverige yder givetvis store statssubsidier til etablering i de østeuropæiske lande, hvorimod vi nok ikke i Danmark har tradition for gennem statssubsidier at skaffe os en markedsadgang.

Men der er grund til at gøre status. Der er for mig at se ingen tvivl om, at man nok i højere grad skulle have satset på infrastruktur, på simpelt hen at få et transport- og kommunikationssystem op at stå i disse lande og så vente lidt med private investeringer ud fra den betragtning, at de er meget vanskelige at gennemføre. Jeg synes, det er vigtigt, at vi får en sådan debat, og jeg synes, det ville være passende at gøre status til efteråret.

De intentioner, som ministeren ridsede op med hensyn til Østersøregionen og med hensyn til bruger kredsen, synes jeg lyder fornuftige, og de vil kunne danne baggrund for, at vi nok kan fortsætte enigheden om principperne for Østlandebistanden også i fremtiden.

Kirsten Madsen (FP):

Jeg blev ligefrem inspireret af de sidste bemærkninger fra SF om infrastruktur, og jeg kan berolige SF med, at Østeuropa ifølge den konference, jeg var med til i forrige uge, er meget

stærkt optaget af at få en infrastruktur i gang, og at de rent faktisk er ret langt fremme. Det er det spørgsmål, de selv har taget fat på først, så vi behøver vist ikke at nære så store bekymringer, som der blev givet udtryk for her.

Det radikale beslutningsforslag, nr. B 50, hvori der ønskes, at regeringen inden 1. maj 1991 skal fremsætte et beslutningsgrundlag for Folketinget om finansiering af det fremtidige samarbejde med de østeuropæiske lande, kan Fremskridtspartiet godt forstå. Men at den hidtidige politik vedrørende ulandsbistanden fastholdes, samt at besparelser på forsvaret medgår til finansiering af udviklingsmidlerne til de østeuropæiske lande, finder Fremskridtspartiet urealistisk især med henblik på den lige overståede Golfkrig. Det må og skal være det danske Folketings fornemste opgave at beskytte Danmark og bevare Danmark for det danske folk; det er rent faktisk det, vi er valgt til.

Det er en relevant ting at ønske at vide, hvilke beslutningsprocedurer regeringen vil følge, når forslag om bidrag til østeuropæiske lande drøftes i internationale forsamlinger. Det er også nødvendigt, at Folketinget har en samlet oversigt over de foranstaltninger, der er truffet beslutning om. Det relevante er imidlertid, at Folketinget er med i beslutningsprocessen, så derfor er det naturligvis regeringens pligt at fremlægge principper for prioritering af og procedure for fremtidige beslutninger og tilsagn. Det burde være en selvfølge og ikke noget, der skulle fremsættes beslutningsforslag om. Jeg tror i øvrigt også, det ville have været en selvfølge.

Ligeledes burde det være en selvfølge, at de principper, der skal gælde for fordeling af udviklingsmidler til de enkelte lande, til forskellige sektorer, er Folketinget bekendt. Danmark bidrager i forvejen i flere forskellige sammenhænge til udviklingen i de østeuropæiske lande, fremgår det af Økonomisk Oversigt for oktober 1990. Hvor meget mener man at Danmark kan blive ved med at bidrage med, når vor gæld til udlandet er så høj, og når vore gamle skal leve for så små almisser, som det er tilfældet i dag?

Fremskridtspartiet mener i øvrigt, at mange af Danmarks problemer kan løses ved at hæve den skattefri bundgrænse for de personlige skatter, så vi internationalt kan blive mere konkurrencedygtige.

[Kirsten Madsen]

Fremskridtspartiet kan gå ind for beslutningsforslag nr. B 50 i den foreliggende udformning.

Duetoft (CD):

Jeg tror, Fremskridtspartiets ordfører under vurderer danske pensionister. Jeg tror faktisk godt, at danske pensionister kan forstå, at vi har et ansvar i vort samfund for, hvad der foregår rundt omkring i verden, og at man dermed også er klar over, at der ikke er en nøje sammenhæng mellem pensionens størrelse i Danmark, og hvad der foregår i Østeuropa.

Men ellers vil jeg gerne starte utraditionelt med at sige tak til Det Radikale Venstre for dette forslag. Det er jo i virkeligheden en logisk konsekvens af, at Det Radikale Venstre og CD flere gange har sagt det samme og senest under finanslovforhandlingerne var med til, at vi fik de 100 mio. kr. til miljøstøttefonden på plads, så det er jo alt sammen udmærket.

Vi er enige i, at en generaldebat om disse ting er vigtig, og at en koordination er vigtig, og jeg vil da godt takke udenrigsministeren, fordi udenrigsministeren her har fortalt, at regeringen er i gang med det, så det er jo alt sammen godt. Hvis man skulle være lidt firkantet i dag, så har det vel været sådan, at der var nogle faner, der skulle meget hurtigt op, og der var nogle, der kom løbende meget hurtigt for at hjælpe, måske uden at den koordination, som er nødvendig, var i orden. Det er jo ikke kun her i landet eller i EF, det er sket sådan. I Danmark var der jo partier, der kappedes om at være de første til at stille forslag på området, men det er vel generelt, at man har været så indstillet på at hjælpe, at man ikke altid fik koordineret tingene, og det er godt, hvis vi kan komme i gang med det.

Hvis en debat som den, Det Radikale Venstre her har rejst, kan føre til, at den situation ikke opstår igen, at et bredt flertal her i Tinget vedtager, at der skal ydes støtte, hvorefter der ikke sker et suk, fordi man skændes om finansieringen i næsten et helt år, før der kommer en ordning i al fald på noget af det, så vil det jo være udmærket.

Men når nu alle disse roser er givet til Det Radikale Venstre, så er jeg altså ked af, at hr. Jørgen Estrup lige skulle have ødelagt den gode stemning, for hr. Jørgen Estrup ødelægger den selvfølgelig, når den finansiering, der peges på, er nedskæring i forsvarsbudgettet. Så ved

hr. Jørgen Estrup jo lige så godt som alle andre, at der er grænser for, hvor bred enighed der kan blive i dette Ting.

Jeg forstår ikke helt – specielt med de ting, der sker i Østeuropa i øjeblikket – at man tør satse så meget på en besparelse på forsvaret, som man øjensynligt gør her. Det er jo en debat, vi kommer til at tage i mange forskellige sammenhænge, men jeg vil blot markere, at vi i al fald mener Østeuropa det for godt til, at det kun skulle være det, man kunne spare på forsvarsbudgettet, der skulle gå til at dække støtten.

Naturligvis er det vigtigt, at vi hjælper – og CD er altså helt klart med på at hjælpe – men jeg vil godt spørge udenrigsministeren, om ikke det snart er på tide, at vi også kan begynde at se på, om det, vi hidtil har gjort, har været godt nok – altså en form for foreløbig status. Nu har nogle af ordningerne jo løbet i et år til halvandet, og det tidspunkt nærmer sig vel, hvor vi må til at se, om det er gået godt.

Jeg synes ikke, at der kun er gode resultater her. Vi har nok pacet lidt for meget nogle steder. I virkeligheden synes jeg, at eksemplet med Østtyskland er en smule skræmmende, for dér begynder man jo nu at få social uro, der er ganske kraftig, fordi det er gået for stærkt. Det, der er sket i Sovjetunionen på det sidste, tyder måske også på, at vi ikke har været alt for dygtige til at hjælpe på den rigtige måde.

Derfor vil jeg godt opfordre udenrigsministeren til, at vi også får en statusdiskussion, når regeringens handlingsplan kommer, så vi kan se, hvad der egentlig gik godt, og hvad vi måske nok har satset forkert på. Jeg ved, det er et tidligt tidspunkt at gøre det på, men man må allerede nu kunne se nogle hovedlinier.

Et af de vigtigste problemer er vel, at vi ikke skal skubbe så meget på i vore krav til, hvad de enkelte lande skal gøre, at de for hurtigt indfører en markedsøkonomi, for ét er, at vi er enige i, at de bør have det, men noget andet er – som jeg tror hr. Riishøj var inde på – at de vel ikke har de nødvendige forudsætninger. En del af markedsøkonomien er jo konkurrence, og når man kommer til det sydlige gamle Østtyskland, oplever man, at der i byer kun er én forretning, for der har aldrig været andre end statsbutikken. Hvordan i alverden man skal få konkurrence på markedsvilkår, når der kun er én butik, det er jo altså spørgsmålet, og resultatet er da også, at nogle af priserne faktisk er højere,

[Duetoft]

end de er i det gamle Vesttyskland. Sådan nogle ting gør selvfølgelig, at vi skal passe på, at vi ikke skubber for hurtigt. Det var min ene advarsel.

Min anden advarsel er: Lad nu være med at begå fejlen, som man begik med ulandshjælpen, nemlig at det i virkeligheden er erhvervsstøtte. Lad være med at argumentere med, at det er vigtigt, at danske virksomheder er med, og det er så og så vigtigt, at vi får muligheder. Efter min opfattelse bør man støtte Østlandene for Østlandenes skyld og ikke for dansk erhvervslivs skyld.

Det ændrer ikke noget ved, at vi bør diskutere, om der er ting, der kan lægges om i den danske økonomi, og jeg mener nok, at det måske er vigtigere at bruge nogle af vore miljøpenge i Østeuropa i stedet for i Danmark, men lad os tage den diskussion ved en anden lejlighed.

Vi kan altså støtte hovedlinierne i forslaget, når vi lige tager finansieringen ved besparelser på forsvaret væk.

Jørgen Estrup (RV):

Jeg er jo i den lidt usædvanlige, men meget behagelige situation at kunne takke hele vejen rundt for en meget velvillig behandling. Først og fremmest takker jeg udenrigsministeren både for en velvillig behandling og for en nyttig og indgående redegørelse for regeringens planer.

Det er klart, at man kan have en fornemmelse af, at dette forslag har et formalistisk, måske lidt budgetteknisk, præg, men det har i høj grad også noget med virkeligheden at gøre, nemlig Folketingets virkelighed.

Hvis Folketinget ikke får et sådant beslutningsgrundlag, vil vi være nødt til mere eller mindre i blinde og mere eller mindre tilfældigt at strø midler ud til støtte for projekter og samarbejde med Østeuropa. Vi må naturligvis håbe på, at regeringen har det overblik, som vi andre så savner, men hvis vi ikke får et samlet beslutningsgrundlag, så vil det være realiteten.

Og får vi ikke et sådant overblik, så får vi altså heller ikke sikkerhed for, at vi prioriterer rigtigt, og det er i sidste ende det, denne sag drejer sig om. Det er Folketingets opgave i denne sag som på en række andre områder at sikre en rigtig prioritering. Efter vores opfattelse burde vi altid have et sådant beslutningsgrundlag, når vi skibede os ind i større økonomiske projekter; jeg skal ikke minde for meget om projekter,

som netop er på vej – for ikke at ødelægge den gode stemning – men dog sige, at det er vores principielle holdning.

Det er muligt, som hr. Riishøj og andre har været inde på, at vi måske kunne have fået et sådant beslutningsgrundlag ved at bede om det i udvalgsarbejdet, men jeg mener nu trods alt, at dette drejer sig om noget mere end blot et almindeligt bilag og en besvarelse af et udvalgs spørgsmål. Det drejer sig faktisk om et bredere grundlag, og derfor egner det sig til at blive behandlet i folketingssalen. Jeg synes også, at hr. Duetoft udmærket gjorde rede for de problemer, der har været med andre dele af Øststøtten.

Der er jo også andre problemer i spørgsmålet om prioriteringen, og det vil jeg godt understrege i denne forbindelse. Der er det store problem nemlig, at hvis vi ikke får en åben debat om finansieringen og prioriteringen af Øststøtten, risikerer vi, at pengene i stort omfang bliver fremskaffet fra områder, hvor vi måske ikke alle vil være enige i at de skal fremskaffes.

En oplagt mulighed er naturligvis bistandsmidlerne til Den Tredje Verdens fattige lande. Jeg skal ikke pådutte udenrigsministeren nogen synspunkter i denne sammenhæng – og det er jo altid sådan, at faktisk gerning viser, hvad man har i sinde – men jeg vil dog ikke undlade at nævne, at vi i forbindelse med den seneste finanslov havde et enkelt punkt, hvor der var en vis uenighed i så henseende, nemlig spørgsmålet om det danske bidrag til Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Derfor tror jeg, det er godt, at vi får en åben diskussion om, hvor vi kan finde pengene, og herunder altså også komme ind på spørgsmålet om ulandsbistanden.

Det er klart, at set fra et radikalt synspunkt bør støtten til Østlandene, som vi lægger overordentlig megen vægt på ud fra en række synspunkter, både humanitære, politiske og nabo-mæssige, men så sandelig også ud fra hensynet til at udvikle de handelsmæssige forbindelser, ikke udhule støtten til Den Tredje Verdens lande. Det mener vi ikke er acceptabelt. Vi mener tværtimod, at der i allerhøjeste grad er brug for den ene procent af bruttonationalproduktet, som vi i 1992 når op på i den egentlige ulandsbistand.

Vi har et meget mere nærliggende finansieringsmønne, nemlig besparelser på forsvarsbudgettet. Det er klart, at det er her, de få lidt

[Jørgen Estrup]

mere skarpe toner i debatten er kommet frem, og det viser jo altså, at forslaget trods alt ikke er helt tandlerøst. Jeg lagde mærke til både udenrigsministerens og hr. Duetofts bemærkninger på dette område, og hr. Duetoft havde dog den glæde, når han så utraditionelt måtte rose Det Radikale Venstre, at der trods alt var enkelte steder, hvor han kunne træde af og indtage sin normale position.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der jo ikke står i bemærkningerne, at forsvarsbesparelser skal finansiere den samlede støtte til Østeuropa. Derved ville vi også risikere at komme i en lidt ubehagelig situation, for det kunne jo være, at Øststøtten skulle have et hurtigt voksende omfang, og at man så med god grund kunne sige til os: jamen det kan overhovedet ikke fysisk lade sig gøre at skaffe de penge.

Nej, der står, at vi skal prioritere de forsvarsbesparelser, som findes, til Østeuropa. Det giver god mening i den forstand, at vi jo gennem en udvikling og sikring af stabiliteten i Østeuropa fremmer dansk sikkerhedspolitik, og dermed har det også indflydelse på de opgaver, som et dansk forsvar skal tage sig af, og mindsker dem i takt med, at udviklingen i Østeuropa fører til stabilitet.

Desuden giver det jo den specielle mening, at Folketinget den 6. november 1990 faktisk vedtog en dagsorden, hvori man sagde, at der i 1991 skulle spares på forsvarsbudgettet, og større beløb skulle fremskaffes i 1992. Det synes jeg i hvert fald gør, at man har en nærliggende grund til at tage stilling til denne finansieringskilde.

Men jeg vil gerne understrege, at pengene til Øststøtten skal findes under alle omstændigheder. Uanset hvad vi kan finde ud af omkring forsvarsbesparelser, så skal pengene til Øststøtten findes, og de skal ikke tages fra Den Tredje Verdens fattige lande, det er en del af budskabet.

Jeg vil slutte af med at sige, at jeg synes, det er positivt, at vi nu kan få et sådant beslutningsgrundlag, at vi kan få en åben diskussion om, hvad der skal prioriteres højest, og hvordan vi skal finansiere det. Og så ser jeg hen til, hvad jeg trods alt fornemmer fra debatten, at der vil være et flertal for at friholde ulandsbistanden, men også for at sikre, at forsvarsbesparelserne nu bruges på denne fornuftige måde.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nu skal vi jo ikke i dag diskutere finansieringsspørgsmålet, men jeg vil da sige, at jeg er glad for, at hr. Jørgen Estrup er klar over, at der altså ikke er blot tilnærmelsesvis de beløb at hente i forsvarsbesparelser, som der bliver brug for til disse ting.

Så kan jeg altså ikke lade være med et lille hjertesuk over, at vi hele tiden skal høre det dér med at tage fra Den Tredje Verdens lande. Det, der har været lagt frem som en mulighed til diskussion, er jo, at vi standser den videre stigning i dansk udviklingsbistand, som allerede i dag er højere end stort set alle andre landes. Der er for øjeblikket kun to andre lande i verden, der giver en bistand på niveau med vores.

Hvis vi lod være med at gennemføre den stigningstakt, som Folketinget tidligere har besluttet, ville vi jo have – med et slag på tasken – ½ mia. kr. om året til at bidrage til finansieringen af Øststøtten. Det ville hjælpe gevaldigt. For vi skal jo finde de penge – det siger alle – vi skal finde pengene. Jeg vil bare advare imod at tro, at vi vil få særlig stærk folkelig opbakning til denne indsats, hvis man laver en særlig østskat. Det tror jeg ikke vil skabe godt grundlag.

Så vil jeg godt sige til hr. Duetoft, at jeg tror, han må have misforstået mig. Når jeg talte om, at danske virksomheder skulle engageres stærkt i arbejdet, så er det ikke, som hr. Duetoft vist opfattede det, for at mele egen kage, men så er det, fordi jeg grundlæggende tror på, at når man skal hjælpe med til at opbygge en markedsøkonomi, skal det ske på et mikroplan.

Det skal ikke ske ved, at man kommer med store, centrale organisationer i ryggen og giver penge til store, centrale organisationer, det er ikke på den måde, man hjælper dem væk fra planøkonomien og over i markedsøkonomien. Nej, det gør vi ved at hjælpe med, at der bliver etableret virksomheder, små virksomheder, mellemstore virksomheder, hele det netværk af privat initiativ, som er med til at give os vores velstand og vores frie markedsøkonomi.

Og det gør man nu engang bedst ved at hjælpe med til kontakter, et helt netværk af kontakter imellem virksomheder, organisationer og mennesker. Derfor har det indgået fra starten som et stærkt element i den danske handlingsplan for støtte til reformerne i Øst, at vi ønsker at hjælpe med til at etablere de kontakter, meget gerne i form af joint ventures, der indebærer investeringer i de lande, sådan at vi på den måde kan overføre viden og erfaring.

[Udenrigsministeren]

At vi så som en sidegevinst samtidig får nogle fremtidige gode handelspartnere, ja, det skal vi da kun tage med og glæde os over, også fordi det kan være med til at styrke den brede folkelige opbakning, som vi jo heldigvis i stigende grad finder i Danmark for en indsats over for Østlandene.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg var lige ved at blive helt paf over udenrigsministeren, for det var slet ikke udenrigsministeren, jeg kritiserede i den sammenhæng, det var nogle andre indlæg i debatten, så undskyld, hvis det kunne opfattes sådan. Det var ikke udenrigsministerens bemærkninger, men nogle af de andre bemærkninger i debatten, som gav mig anledning til den kommentar. Jeg er i øvrigt enig med udenrigsministeren i den vurdering, som han kom med netop nu.

Til hr. Jørgen Estrup vil jeg sige, at gamle fjendebilleder jo må falde, og det bevises vel også af, at jeg er en af dem, der vel nok har forsvaret Øststøtten mest, og jeg var også en af de gamle koldkrigere. Alene den modsætning mellem gamle dage og nu må jo sige et eller andet.

Jeg vil også godt sige til hr. Jørgen Estrup, at jeg altså ikke pr. definition skal skælde ud på Det Radikale Venstre, som hr. Jørgen Estrup antydede, faktisk er der mange områder, hvor vi arbejder udmærket sammen. Men forskellen på De Radikale og CD er jo altså, at hr. Jørgen Estrup øjensynlig opfatter Øst-Vest-konflikten som den eneste konflikt, der rammer Danmark, og derfor siger, at når den konflikt er bilagt, kan vi godt skære ned på forsvaret.

Andre af os mener, at Danmark i relation til både EF og NATO og som selvstændigt land bestemt har nogle sikkerhedspolitiske interesser, så man ikke bare kan skære ned, fordi et af de sikkerhedspolitiske problemer nu er mindre varmt, end det var før. Det er nok dér, forskellen er: at vi vurderer Øst-Vest-konflikten lavere, end hr. Jørgen Estrup gør. Hr. Jørgen Estrup mener åbenbart, at efter at have løst den konflikt kan Danmark vende tilbage til en god radikal politik fra før den anden verdenskrig.

I øvrigt vil jeg sige til udenrigsministeren som en lille kommentar omkring ulandsstøtten, at ministeren jo kunne starte med at hjælpe lidt til at skaffe penge i den sammenhæng ved at lave om på landevalget. Man kunne jo rejse

spørgsmålet, om ulandshjælp til store lande som Kina og Indien er særlig relevant, og om man ikke i givet fald kunne tage nogle af de penge. De lande, vi er bange for at ramme, er naturligvis de små fattige lande rundt omkring, men om man hjælper Indien eller man hjælper Tjekkoslavakiet, giver ikke mig nogen problemer.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg vil først og fremmest sige til hr. Duetoft, at jeg ikke tror, at forskellen mellem CD og Det Radikale Venstre skal begrundes i, at CD både kan se en Øst-Vest-konflikt og en Syd-Nordkonflikt og Det Radikale Venstre kun kan se Øst-Vest-konflikten. Det tror jeg dog vil være for simpelt og banalt.

Nej, jeg tror snarere, at forskellen ligger i, at vi mener, at Øst-Vest-konflikten har været en meget væsentlig del af begrundelsen for det danske forsvar, sådan som det er i dag, og at vi nu bør omstille os. Der er i hvert fald nogle opgaver, der klart er faldet væk, og så længe vi ikke har påtaget os nye opgaver, er der i hvert fald i forbindelse med nedrustningen i Europa en forsvarsgevinst, som vi kan høste.

Om og i hvilket omfang vi skal påtage os andre opgaver, det må den kommende tid vise. Vi afviser det bestemt ikke, men på forhånd tror jeg nok, sådan som verden udvikler sig i forbindelse med kollektive sikkerhedssystemer, at det bliver billigere end det, vi har kendt hidtil. Men det kan være, vi bør tage den diskussion engang.

Så vil jeg godt sige til spørgsmålet om ulandsbevillingens fredhellighed, som ministeren nu havde oppe, at jeg synes, diskussionen og ministerens bemærkninger viser, at det er væsentligt, at vi tager det op med mellemrum, for det er jo altså ikke længere siden end den 15. november 1990, at Folketinget faktisk vedtog, at ulandsbistanden skulle fastholdes med den stigningstakt, som vi kendte.

Jeg tror, det er nødvendigt, at vi i højere grad får en arbejdsdeling mellem de forskellige opgaver, som vi påtager os som samarbejdspartnere i forhold til andre lande. Jeg synes ikke, de opgaver, vi påtager os i forbindelse med Østeuropa, bør have samme status som ulandsbistanden, for det er helt andre formål på en række områder. På samme måde – og det var det, hr.

[Jørgen Estrup]

Duetoft bragte frem – tror jeg også, at vi har behov for på ulandsområdet at skille opgaver ud, som vi i øjeblikket har placeret f.eks. i forbindelse med Kinabistanden, og få klart understreget, at der faktisk er tale om en kommerciel indsats.

Jeg tror, det ville være nyttigt, hvis vi også fik den debat frem og altså ikke blot nøjedes med at kigge på Østeuropastøtten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 54:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af overenskomsten om oprettelse af Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 6/3 91).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Socialdemokratiet støtter ratifikationen af overenskomsten om oprettelse af Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Det ligger jo helt i forlængelse af den debat, vi har haft under forrige punkt på dagsordenen.

Nu er det sådan, at ratifikationer kan man sige ja til, eller man kan sige nej til dem. Man kan næppe forvente, at der kommer nye forhandlinger, hvis der kommer ændringsforslag. Ved en gennemlæsning af overenskomsten kan Socialdemokratiet sige ja til ratifikationen.

Vi har forstået, at man ønsker ikrafttræden den 31. marts i år, hvilket betyder, at denne sag haster. Vi har ingen presserende spørgsmål, som i givet fald skulle behandles i udvalg, og vi vil derfor ikke modsætte os, at forslaget går direkte til anden og sidste behandling uden udvalgsbehandling.

Agnete Laustsen (KF):

Ved etablering af Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling i de central- og østeuropæiske lande er der taget et betydningsfuldt skridt hen imod fremme af markedsøkonomi og privat initiativ og foretagsomhed i disse lande.

39 lande samt De Europæiske Fællesskaber og Den Europæiske Investeringsbank har underskrevet aftalen, så der er tale om massiv opbakning til dette initiativ og sikring af de 10 mia. ECU, som skal udgøre bankens aktiekapital, hvori Danmarks andel bliver 120 mio. ECU, svarende til ca. 948 mio. kr.

Danmark har jo været et af de lande, der har stået i første række for at støtte den demokratiske udvikling i Østlandene både med offentlige midler, kontakt på alle niveauer og private investeringer, og også denne bank har vi støttet oprettelsen af.

Samarbejdet mellem banken og modtagerlandene vil jo blive ret så enestående og sikkert ikke uden problemer i afgrænsningen af mål og midler under stadig hensyntagen til den politiske udvikling i de enkelte lande, herunder også hensynet til respekt for menneskerettighederne. Der vil derfor påhvile bankens ledelse et stort ansvar for, at de opstillede ideelle mål opfyldes i størst muligt omfang, at banken kort sagt drives efter markedsøkonomiske principper og ikke som planøkonomisk virksomhed.

Jeg har kun ét hjertesuk i forbindelse med forslaget, nemlig at det ikke lykkedes at få banken placeret i København, som efter min mening havde været et ideelt sted med den mål-kreds af lande, der sigtes imod. Nu blev det London, og det var ærgerligt, for en sådan organisation ville have været med til at fremme Københavns vækst og anseelse, hvad hele landet nok kunne have haft behov for.

Vi støtter varmt den formelle ratifikation af overenskomsten, og da jeg forstår, at det haster, vil vi også gerne fremskynde den positive behandling mest muligt.